- אומרת גרמא בנזקין אסור

This tells us that it is forbidden to cause indirect damage

OVERVIEW

The גמרא asked why should there be a prohibition of placing a ladder near a dovecote (because a נמייה may jump directly from the ladder to the dovecote), since it is merely a רב טובי בר מתנא (פטור it is merely a רב טובי בר מתנא (פטור it is merely a גרמא בנזקין from paying damages, nevertheless teaches us the even though פטור is גרמא בנזקין from paying damages, nevertheless one is forbidden from causing damage even through גרמא (our תוספות במוך it is merely a גרמא בנזקין is עוספות בעור לעוד לעוד ווא לעוד ווא משום ווא משום ווא ווא משום וו

ומעיקרא סלקא דעתין כי היכי¹ דמעיקרא פטור הכי נמי דמותר

And initially (when we asked why is it prohibited) we assumed that just like one is (initially) for a damage done by גרמא, similarly it should be permitted to even do something which may cause a damage through גרמא.

- הכא משמע² דגרמא בנזקין דפטור

It seems from the גמרא here that if one caused damage indirectly (גרמא) he is exempt from paying. גרמא בנזקין פטור - גרמא בנזק

יכן בפרק כיצד הרגל (בבא קמא דף כו,ב) זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים וכסתות - And similarly in פרק כיצד הרגל, the גמרא states, he threw someone's vessel from the rooftop and underneath there were pillows and blankets (which would prevent the כלי from shattering) -

וקדם וסילקן אפילו הוא פטור³

And even if the thrower went ahead and removed them before the כלי landed, so that the כלי broke; the thrower (who is the remover) is פטור from paying for the כלי -

רבפרק הפרה (שם דף מז,ב) הכניס פירות לחצר בעל הבית שלא ברשות כולי - ובפרק הפרה לשם דף מז,ב) it states if one brought in produce into the owner's courtyard without permission, etc. -

וקאמר בגמרא דאם אכלה והוזקה פטור⁴ -

And the גמרא rules that if the owner's cow ate so much of these פירות and was

¹ The הכי הגהות amends this to read היכי **דפטור** (instead of היכי **דמעיקרא** הכי). The מקשן assumed that since גרמא הכי). The מקשן assumed that since גרמא הכי, this indicates that גרמא is not considered to be a מזיק; therefore he should be allowed to do it. See 'Thinking it over'.

² The גמרא asked that he should be even permitted to place the ladder there since it is only גרמא, and the answer was that אסור is גרמא בנזקין, but the אסור answer that there is a היוב.

³ He is not liable for throwing it off the roof, since they would have landed on the pillows and would not break; he is not liable for removing the pillows, since that is merely a גרמא (he did not break the כלי directly).

⁴ The בעל הפירות did not encourage the בהמה to eat; the בהמה ate on its own, therefore the בעל הפירות is only a גרמא.

damaged by the excess food, the בעל הפירות is - פטור

ונתן סם המות לפני בהמת חבירו דפטור (שם) -

And similarly the גמרא there rules that one who placed poison before his friend's animal and the animal ate it and died, that the poisoner is פטור -

ושולח בעירו ביד חרש שוטה וקטן (שם נט,ב) -

And one who sends fire in the hands of a "ש" and it damaged; the sender is פטור

ופורץ גדר בפני בהמת חבירו וכופף קמת חבירו בפני הדליקה -

And one who breaks a fence in front of his friend's animal, and one who bends over his friend's standing grain into the path of a fire -

ועושה מלאכה במי חטאת⁸ (שם נה,ב נו,א.) וליבה וליבתו הרוח -

And one who did work with his friend's מי חטאת, and in a case where he fanned the flames and the wind fanned the flames (both together) -

דפטור בכל הנך כדאמר בפרק הכונס (שם דף נט,ב) -

That in these cases he is פטור as the גמרא rules in פרק הכונס

ומבעית חבירו דהוי נמי גרמא -

And one who frightened his friend and caused him damage that is also considered גרמא and he is מטור for any damages to his friend -

כדאמר בפרק קמא דקדושין (דף כד,ב) דאיהו הוא דאבעית אנפשיה⁹ -

As the גמרא גמרא states in the first מסכת קדושין, that he is מסכת the victim frightened himself -

ובכיצד הרגל (בבא קמא דף כג,ב) שיסה בו כלב שיסה בו נחש פטור -

And in ברייתא the ברייתא states, 'he incited a dog against him, or he incited a snake against him and he was damaged by the dog or the snake, the inciter is גרמא בנזקין פטור. 'בטור.

asks: תוספות

ויש ליתן טעם מאי שנא כל הני מדינא דגרמי -

And it is necessary to give a reason, how are all these cases of גרמא different from the rule of גרמי -

כגון אחווי אחויי דהגוזל בתרא¹⁰ (שם דף קטז,ב ושם) ומראה דינר לשולחני ונמצא רע -

⁵ A marginal note amends this to read הבערה (instead of בעירו).

⁶ The animal then ran out and did damage, the breaker of the fence is פטור for the damage, since it is considered גרמא.

⁷ See the גמרא there נו,א that the fire reached the קמה through an unusually strong wind, therefore he is פטור.

 $^{^{8}}$ מי הטאת is the water in which the אפר פרה אדומה was mixed into it. One may not use it for any work such as using it for a weight. If any work is done with it the פסול is מי הטאת.

⁹ The one who was frightened contributed to his damage for he became frightened and that caused the damage.

¹⁰ A person heard that the king wished to take possession of people's property illegally, and he went and told them to take the property of a certain person, he is liable מדינא דגרמי, even though he did not actually take away his friend's field.

For instance the cases where he pointed out his neighbor's field, in בתרא, and where he showed a דינר to the moneychanger who pronounced it good and it turned out to be bad¹¹ -

תפרצה אומר לו גדור¹² ודן את הדין¹³ דחייב לרבי מאיר אפילו לא נשא ונתן בידו - And the case where if the wall between a vineyard and a wheat field was breached, we tell the vineyard owner, 'fence it', and if he did not, he is liable for the loss due to כלאים, and where one passed judgment incorrectly where he is liable according to ר"מ, even if he did not take and give the money with his own hand -

ר ומוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו¹⁵ ומוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו¹⁵. And one who burns his friend's notes of debt, and one he sells his note of debt to his friend and forgave the debtor; in all these case he is liable because of דינא דגרמי. It is necessary to establish criteria when is it considered גרמא (מור פטור) and when is it considered גרמי).

תוספות offers some solutions:

וחילק רבינו יצחק לשון אחד –

And the ר"י, in one version, differentiated between גרמי and גרמי -

- דדינא דגרמי חייב היינו שעושה הוא עצמו היזק לממון חבירו

That the rule where הייב is where he himself damaged another's money –

¹¹ See ב"ק צט,ב. The שולחני did not actually damage him he only caused him to accept a counterfeit coin.

 $^{^{12}}$ ק',א ב"ק ק". It is the responsibility of the בעל הכרם נעל הכרם. It is the responsibility of the בעל הכרם ממנט to repair the fence so as not to cause the wheat to become מכנס on account of איסור כלאים. The הייב is הייב for the loss of the wheat (due to the איסור כלאים) if he decides not to repair the fence, even though he did not actually damage the wheat directly.

¹³ שם. The rule incorrectly; causing a loss to one party. The rule, according to דיין, is that the pay for the loss, even if he did not make the loss directly. He did not take away the money from the respondent and give it to the claimant.

¹⁴ ב"ק צח,א מלוה. The מלוה can no longer collect his debt for he does not have his שטר to prove that he is owed money. The burner is מלוה the amount of the loan written in the שטר because of הייב.

 $^{^{15}}$ See א,סתובות פו,א מלוה the debt. The שטר to a third person. The מלוה then went and forgave the לוה the debt. The חלוה not required to pay to the buyer of the שטר. However because of מלוה must pay to the buyer the full face value of the שטר.

מותל through burning or being מזיק that he was מזיק through burning or being מוחל.

תוספות offers another distinction between גרמי and גרמי:

ר"י additionally distinguished that the rule that דרמי is when the damage happened at that time, not later as by גרמא –

מוספות asks on both these two versions:

ועל הכל קשה טיהר את הטמא ובעל הבית עצמו עירבן עם פירותיו – And there is a difficulty with all (?) these explanations; the case where the דיין was food that was really ממה and the owner mixed these foods which the was rough with his other foods which were טהור, thereby causing all his foods to become אמה, and the ruling is that the חייב is דיין on account of גרמי The question is -

ראמאי חייב דהוא עצמו אינו עושה היזק בממון חבירו -But why is the דיין, for the דיין himself did not do damage to his friend's money; this presents a difficulty for the first version of the

וגם באותה שעה שמטהר אינו בא ההיזק And also at the time he was mistakenly דברים טמאים, the damage did
not happen; it only happened later when the owner mixed them with his סירות טהורים. This
presents a difficulty to the second version of the "ר".

תוספות offers an alternate distinction between גרמי and גרמי:

 16 The היינו הבשעת מעשה מעשה מעשה בא ההחיזק (instead of היינו הבהחיזק) משעת מעשה שבא

 $^{^{17}}$ Perhaps since it is a היזק שאינו ניכר it is considered as if there is no damage now but it happens later (when he wants to use it, צ"ע.

- יצחק בירושלמי 18 כדמוכח בירושלמי 18 ונראה לרבינו אברהם דדינא דגרמי הוי מטעם קנס 18 בדינא דגרמי בו אברהם דדינא גרמי that it is חייב, is because it is a punishment as is evident in תלמוד ירושלמי.

ילכך כל היזק המצוי ורגיל לבא קנסו חכמים -So therefore any damage which is frequent and occurs usually, the הכמים fined the perpetrator -

 $^{-20}$ וטעם דקנסו שלא יהא כל אחד הולך ומזיק לחבירו בעין And the reason they fined him is in order to prevent everyone from going and (directly) damaging his friend -

רהיינו טעמא דמאן דמחייב בהיזק שאינו ניכר²¹ - And this is also the reason of the one who holds one liable for an unnoticeable damage, which was done במזיך -

:123 אחד מזיד: אחד מזיד מזיד: ממי קניס בי מאיר מזיד: בי מאיר מזיד: בי מאיר בשוגג ומי קניס בי מאיר בי מאיר בי מאיר מזיד: And it is possible ר''מ would fine the גרמי even if it was accidental, just like מזיד מזיד מוגג מזיד and mixing whether he is a מזיד.

THINKING IT OVER

תוספות writes that in the הו"א we assumed that just as he is מור therefore we assume that it is מותר How is it possible to assume even in a השבת אבידה that it is permitted to cause damage to another person; we are even obligated in השבת אבידה,

_

¹⁸ According to the ריצב"א there is no intrinsic difference between the case of גרמא, rather one is more frequent (גרמא) and the other is less common (גרמא). This may explain why הייב זו טיהר את הטמא since it is frequent.

¹⁹ See מרוטנבורג ח"ד סי' ת"ם who cites a ירושלמי in ירושלמי, which states, מס' which states, דיני דגרמי משום קנס,

²⁰ See רש"ש who is troubled by this word 'בעין'. He suggested that it should be inserted in the next line which should read, והיינו **כעין** טעמא וכו'.

 $^{^{21}}$ See גיטין נג,א where there is a dispute whether היזק שאינו ניכר is considered a היזק and one is חייב or it is not considered a פטור and one is פטור. However even the מ"ד who maintains פטור is היזק שאינו ניכר, nevertheless he admits that if he did it חייב in order that חייב in order that שלא יהא כ"א הולך ומטמא טהרותיו של חבירו See footnote # 24 & 25 for examples of היזק שאינו ניכר.

²² One is usually fined if he transgressed premeditatingly (במזיד), however if it was בשוגג there would seem no reason to fine him; it was accidental. Nevertheless by גוזר שוגג אטו מזיד was accidental. Nevertheless by גוזר שוגג אטו מזיד.

 $^{^{23}}$ ה"מ is the תנא who is דינא דגרמי.

²⁴ מטמא is when one is מטמא the מהרות of his friend, thus rendering it worthless, since it needs to be burnt. This is considered a טמא, because superficially the מהרות look the same as they did before they became ממא.

 $^{^{25}}$ מדמע is when one mixes תרומה into his friend's חולין; causing the value of the חולין to become less. This too is a היזק היזק ווא מזיד because שוגג אטו מזיד because אזרו שוגג אטו מזיד.

²⁶ אוספות writes that it is possible that by גרמי we are also שוגג , just like we are מחייב שאינו ניכר where the damage was done directly (it is merely אינו ניכר) and therefore we are stricter, however by גרמי where it was an indirect damage perhaps we are more lenient and are not גוזר שוגג אטו מזיד.

²⁷ See footnote # 1.

so certainly it is forbidden to cause damage even indirectly?!²⁸

SUMMARY

גרמי – חייב	טעמי הפטור והחיוב	גרמא – פטור
אחווי אחויי	א. בגרמא הוא לא עשה בעצמו	סולם אצל שובך
	מעשה ההיזק,	זרק כלי מראש הגג
מראה דינר לשולחני	בגרמי הוא עושה בעצמו ההיזק	הכניס פירות
		נתן סם המות
נפרצה אומר לו גדור	ב. בגרמא הנזק לא נעשה מיד,	שלח בערה ביד חש"ו
	בגרמי ההיזק בא בשעת מעשה	פורץ גדר בעד בהמה
דן את הדין		כופף קמת חברו בפני הדליקה
	ג. גרמא אינו מצוי ורגיל תמיד	עושה מלאכה במי חטאת
שורף שטרותיו של חברו	– לא קנסו,	לבה ולבתו הרוח
	בגרמי מצוי ורגיל - קנסו	מבעית חברו
מכר שט"ח ומחלו		שיסה בו כלב נחש

 $^{^{28}}$ See נחלת משה.